

Зінченко Ю.В.,
студентка 5 курсу,
3 групи, Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЧИ МОЖЕ ПЕРЕСІЧНИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПРОТИДІЯТИ ЗЛОЧИННОСТІ?

Ключові слова: злочинність, запобігання злочинності, патерналізм, громадянське суспільство

Keywords: criminality, crime prevention, paternalism, civil society

Анотація: Розглянуто проблему пасивності громадян в процесі боротьби зі злочинністю в аспекті формування в Україні громадянського суспільства, запропоновано шляхи вирішення даної проблематики з огляду на зарубіжний досвід.

Abstract: The problem of passivity of citizens in the process of crime prevention in the aspect of forming a civil society in Ukraine is considered, ways of solving this problem are suggested in view of foreign experience.

Давньоримський філософ Луцій Анней Сенека зазначав: «хто, маючи можливість запобігти злочину, не робить цього, той йому сприяє». Спробуємо розібратися чи можна погодитися з цією думкою.

Серед усіх глобальних проблем сучасності будь-якої держави одним з першочергових набуває вирішення проблеми злочинності. Зокрема, досліджуючи кримінологічні проблеми

умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері, Б.М. Головін визначає попередження злочинності як діяльність держави, суспільства й окремих громадян щодо випередження, обмеження й усунення негативних явищ і процесів, що продукують та відтворюють цей вид злочинності, а також недопущення вчинення даного виду злочинів на різних стадіях злочинних проявів [1, с. 151]. Тим самим наголошується, що запобігання злочинності не покладається лише на державні органи. Участь громадян у протидії злочинності виступає принциповою умовою, так як без підтримки населення ще не в одній країні не вдалося сконструювати ефективну систему впливу на злочинність [2, с. 102]. На підставі цього, можна зробити висновок, що, на жаль, наведена вище умова не виконується з низки причин.

На мою думку, визначальною з них можна назвати патерналістські настрої серед населення. У свідомості українського суспільства укорінилася установка на те, що тільки держава зможе побудувати правову, соціальну державу, яка захистить кожну людину та знизить рівень проявів злочинності до соціально безпечної межі [3, с. 161]. Це видається закономірним, з огляду на історичне минуле нашої держави, тому це так чи інакше дотепер впливає на пасивність населення у вирішенні багатьох питань, тому про запобігання злочинності не може бути й мови.

Типових прикладів такої байдужості дуже багато: пасивність при спостереганні під час вчинення злочину щодо інших осіб; неповідомлення правоохоронним органам про вчинений злочин щодо себе. На жаль, пересічний українець у повсякденному житті керується принципом «моя хата скраю — нічого не знаю» і доти, доки його не торкнеться злочин безпосередньо. Тому наразі найголовнішим завданням у сфері роботи з населенням щодо протидії злочинності має стати доведення до них ідеї комплексної боротьби зі злочинністю (у сенсі залучення до цього процесу якомога більше суб'єктів). Не буде зайвим врахування позитивного зарубіжного досвіду вирішення окресленого питання. Цікавим в цьому питанні є підхід американців. У місті Ротчестер (штат Нью-Йорк) поліцейське керівництво організувало спеціальні курси по програмі «Поліція і жителі — разом проти злочинності», його метою є залучення жителів міста до несення пішої патрульної служби. На взаємовигідних умовах до патрулювання стали залучати студентів. За 90 годин такого патрулювання, поліцейський департамент оплачує їхнє річне навчання в коледжі. Студенти парами чи групами патрулюють по вулицях міста. Помітивши порушення громадського порядку, патруль повідомляє поліцейську дільницю по радіо. Ця практика одержала схвалення на федеральному рівні і була поширена в інших містах. Даний досвід доцільно було б впровадити і в Україні, тим більше у нас є велика кількість вищих навчальних закладів, у яких є студенти, що потребують матеріального забезпечення [2, с. 103].

В цілому ідея комплексності боротьби зі злочинністю не знайде свого ефективного втілення в життя без достатньо розвинутого громадянського суспільства, заснованого на високому рівні суспільної свідомості, в тому числі правової, в якому на засадах демократії і права громадяни будуть брати участь у діяльності щодо попередження злочинності, плідно взаємодіючи при цьому з державними суб'єктами запобігання злочинності.

Завершити думку хотілось би влучним виразом відомого французького правника і письменника Монтеск'є: «Є засіб перешкодити злочинам — це покарання; є засоби змінювати устої — це добрі приклади».

Список використаних джерел:

1. Головін Б. М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчинюються у сімейно-побутовій сфері / Б. М. Головін. – Харків : ППВ Нове слово, 2004. – 251 с.
2. Музичук О.М. Зарубіжний досвід участі громадян та громадських формувань в охороні громадського порядку і боротьби з правопорушеннями / О.М. Музичук // Право і безпека. - 2002'2. – С. 101-105.
3. Головін Б. М. Зasadничі положення запобігання корисливій насильницькій злочинності / Б. М. Головін // Проблеми законності. - 2012. - Вип. 118. - С. 160-165. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_118_21.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017